

Oglasi, pripojana itd. tražuju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglaš. itd. šalju se napunjenom ili polupunom poštom, študioncu u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravniku u otvorenom pismu, za koji se na plaću poštarina, ako se ispravna napisu, reklamacija.

Cekovnog računa br. 847/849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rusku malo stvari, a nosjoga svo pokvari. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne. Netakani dopisi se ne vrćaju nepotpisani ne tražuju a nefrankirani ne primaju. Predplata za poštarinam stoje 10 K u obće, na godinu 1 K za poštarinu, K 2-50 na pol godine. Izvan carovine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli. Pojedini broj stoji 10 h, zaoštal 20 h, koji u Puli, toliko izvan isto. Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Via Crocra br. 2), kamo neka se naslovljavaju sva pisma i predplate.

Glavni urednik i izdavaatelj Jerko J. Matulija. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crocra br. 1, II. kat).

Komisija za održavanje pripreme Istre.

(Sveškak)
Zastupnik prof. Spincić veli, da želi samo popuniti predgovornika, te će slediti red milni gosp. zemaljskoga kapetana. Zagovara tople drž. podporu za utrojenje toli potrebitih pučkih škola i gradnju školskih zgrada u mnogih stranah Istre, koje su i danas bez škole i poduke, premda vrše svoje dužnosti i prema državi i prema pokrajini. Pri tom izlaze izrično, da se ima podporu dati za ustrojeno škola gdje ih nema i za školske zgrade u istim siromašnim obćinama. Podpora valja dati toliko, da se ukinu školske takse, koje silno tište narod i koje nisu upotrebljene u pravo svrhe. Želi, da se pospješ sa gradnjom zgrade za učiteljske u Kastvu, gdje bi se već buduće školske godine imalo smjestiti sva četiri tečaja te škole. Zagovara veću poduku u raznih grana obrta, osobito pako ustrojenu dvih učiteljskih mjesta, naime za hrvatski i slovenski jezik. Za hrvatske i slovenske mladiće na državnoj trgovačkoj školi u Trstu. Za naš radnički stališ imalo bi se ustrojiti delavske škole u Buzetu i u Medulinu; za pomorce naše nautičku školu u Voloskoku; niže nautičke škole u Baški, Medulinu i u Mošćenich ili u Bračču, a možda i još gdje drugdje; nadalje djevojačku školu za domaće gospodarstvo ili kućanstvo u Dobrinju, Pazinu itd.

Što se tiče nabave vode u obće, napose za zapadni dio Istre po osnovi, što je spomenuto zemaljski kapetan, opaža, da se toj osnovi nebi protivio, premda mu se čini, da bi odnosa voda preskupa bila, na nevalja zaboravili, da trebamo jednako vode u čitavoj ostaloj pokrajini i da se valja za ave jednako pobrinuti. U tu svrhu navajda razna mjesta, gdje bi se manjim troškom i trudom našlo vode i sagradilo vodovode. Na otoku Cresu primjerice, moglo bi se providiti vodom čitav otok, ili bar većinu njega, možda i susjedni lošinjski otok, razmjerno, ne velikim troškom. Vodovode trebalo bi graditi u Dolenjah, Jošanah, Kozjanah, Podgradu, Vodicanu itd., te očekuje podporu od zemlje i države. Isto tako trebati čemo podporu za izgradnju vodovoda iz Zivica do Matulja u obćini Kastav, kako je već predloženo. Gdje se ne može narodu pomoći gradnjom vodovoda, tamo neka mu se pomogne za gradnju cisterna ili vodnjaka, čega treba na mnogih mjestih. Valjalo bi da se pospješ sa riešenjem odnositih molba za podporu za nabavu vode, kao što su n. pr. molbe Dubašnice, Gabonjima itd. na otoku Krku.

Glede potrebitih cestogradnja reče, da će predati dotičnom izviestitelju čitavu mrežu cesta, koje bi se u pokrajini morale izgraditi. Ovdje izlaze samo toliko, da se sa izgradnjom paralelne ceste Matulje-Opatija toliko zateže, što je na veliku štetu tamnošnjeg stanovništva u obće, napose pako škodi dobrom glasu ljecilista u Opatiji. Od kad je tranway na obstojećoj cesti, je paralelna cesta neobhodno nužna. Za promicanje poljodjelstva medju našim pu-

čanstvom morato bi se ustrojiti hrvatsku poljodjelsku školu u Pazinu ili u njegovoj okolici, u srednji pokrajine. Za mljekarstvo učinjeno je kod nas vrlo malo, pa bi se moralo bar postojeće mljekarske zadruge iztašnije podupirati. Preporuča molbu mljekarske zadruge u Hrusici za podporu za gradnju vodovoda bez čega ne može ona zadruga uspjovati, jer njoj ljeti manjka vode. Protivi se nazorom obćice predgovornika u pogledu motovunske sume. Misli naime, da bi se tu sumu moralo parcelirati i narodu okolnih mjesta odstupiti za što nižu cenu i na izplatu u što manjih obrocih. I tako bi i država imala korist od toga. Imalo bi se nadalje pomnožiti stipendije za putujuće učitelje i namjestiti takove učitelje u svakom sudbenom ili bar političkom kotaru, kako se je već u saboru predlagalo.

Zagovara podporu i zastitu domaćeg ribarstva, koje je zapostavljeno tuđim ribarom, čezoli primjerice imadu veća prava nego li naši domaći ribari u našem moru. U tom pogledu imalo bi se doskočiti sumi nepodobitnam i nepravednoštim. Preporuča izgradnju željezničkih pruga iz Lupoglava na Matulje, te iz Herpolja na Supljane. Na opazku, da se obćina Umag zauzimalje za poznatu izgradnju željeznice nasmjehnu se zemaljski kapetan i načini znak glavom, kao da neće ništa biti ili kao da je on tomu protivan.

Kao što je preporučena podpora parobrodarskomu društvu „Istria-Trieste“, prepredruče on podporu novom parobrodarskom društvu „Austro-Hrvatskom“.

Ni on se ne protivio podpori za uveđenje vožnje sa automobilu. Ali pri tom ne može na ino, a da ne iztakne, da bi se imalo telefonski spojiti svietsko ljeciliste Opatiju sa Tratom i Bečom, jer je sramota, što to do sada učinjeno nije.

U pogledu gradnja i popravaka domaćih luka — reče — da se od strane pozvanih čimbenika vrlo malo i sporo radi. Moglo bi se često sa neznatnim troškom zadovoljiti velikim potrebam stanovništva. Obzirom na gradnju i popravak luke podnesti će vladi obštran pismeni predlog, a sada izlaze pitanje izgradnje velike i naravske luke u Prečki, pošto se je, kako se čini, napustila misao o izgradnji velike luke u Medulinu.

Za gradnju luka, vodovoda, škola itd., hoće se strukovno naobraženo osoblje, pa sloga preporuča, da bi se kod namještitelja u Tratu i u kotarjih pomnožilo tehnički naobraženo osoblje.

Na koncu preporuča vladinim zastupnikom, da priskoče raznim gospodarskim poduzećem, kao što su gospodarske zadruge, posujilnice ili silni novčani zavodi jeftinim kreditom, a da uzmogno blagohotno djelovati na prometu narodnog blagostanja.

Poput svog druga i predgovornika preporučil končno vladi, nako se dade odmah na rad, neka ne šteti, tamo gdje je štetna neumjestna — i neka ne cincari, kako je to do sada činilo.

Veleobitnik Makso Brunner iz Trsta uzeo je rieč u svojstvu predsjednika društva za promicanje malenog obrta u Primorju, to podupre želju predgovornika, obzirom na jeftini kredit, što bi se imalo pružiti gospodarom i posjodnikom, koji su često ujedno i maloobitnici. Žali što se nije u tu akciju uzelo i grad Trst, koji treba državne podpore. Preporuča državnu podporu za zemaljsku izložbu u Kopru, koju se kani tamo sazvati i od koje će pokrajina bez dvojbe imati koristi. Želio bi, da vlada podupre gradnju velikog hotela u Trstu, radi promicanja većeg prometa za tuđincima.

Zast. Dr. Laginja govori o uređenju kongresa katoličkog svećenstva u Istri, to o ukinuću postojećeg u nekojim župam bira, koji prouzrokuju često sukobe izmedju svećenika i puka i koji ponižuje svećeničko dostojanstvo pred župljani i vjernici. Taj bir imalo bi se svuda dokinuti i država odnosnu doplatu na sebe preuzeti.

Predsjednik Dr. Engl odgovara na razne predloge, upite i želje predgovornika. Slože se podpunoma sa opazkom zast. Dra. Laginja, da treba dieliti potrebu pokrajine Istre u dvoje, t. j. u one, kojim treba bezodvlačno pomoći i u druge koje se može postepeno pomagati. On nije u stanju već sada točno označiti svotu, koju kani vladu staviti na razpolaganje pokrajini Istri za njezino gospodarsko i prosvjetno pridignuće. Svakako može gg. zastupnike Istre uvjeriti, da neće financijalne poteškoće zapriječiti provedenje vladinog programa. Držat će se vlada preporuke gg. zastupnika da valja odmah raditi, jer se priznaje, da je potrebu velika. Na temelju želja i predloga valja sastaviti program i označiti troškove.

Očekuje od zastupnika da neće činiti poteškoća o proračunskom odboru (Zast. Laginja: hvala Bogu što nije ni jedan od nas u tom odboru!)

Govornik upućuje prisutno na akciju u Dalmaciji, gdje se provajda postepeno utamnećeni program. Takav program provesti će se i u Istri a koliko budu to dopuštati državne stanacije. Vlada će sa svoje strane sve poduzeti, da se pravim potrebam zemlje priskoči na pomoć i da se njezino financio uredi. Sa svoje strane nastojati će, da se gospodarskim zadrugam podilei iz državnih blagajna jeftin kredit. Što se tiče želja govornika iz Trsta ne može se upuštati u potankosti, ali vlada će svakako podupirati promet sa tuđincima. Priznaje, da je pitanje ukinuću svećeničkog bira zastarjelo i da ga valja ukinuti, ali taj treba, da se zemaljsko zastupstvo za to zauzme i vlada će pak avjuz učiniti.

Apellra konačno na zastupnike naka ne krato vladi sredstava, a da uzmogne i ona tekoji zadaci zadovoljiti. Vladu vode najbolje intencije u ovom pitanju i ona će započeti akciju pomoću državnog i zemaljskog zastupstva i kontbu privesti.

Toplo rieči g. odjelnog predatojnika popravnice su živahnim odobravanjem. Čitava sazprava tekla je u prijateljskom i susretljivom tonu, bez one poznate službene ukočenosti i pedantorije.

Istarski sabor.

U Kopru dne 14./3. 1908.

XV. sab. sjednica.

Prisutni: predsjednik Dr. Rizzi, vladin zastupnik Al. Fabiani i 27 zastupnika, medju njima porečko-puljski biskup presv. g. Dr. Flapp; galerija vrlo dobro posječena.

Poslije 4 sata po podne otvori predsjednik sjednicu sabora, sazvnanog od Nj. Veličanstva, pozdravljaju prisutne zastupnike i priobćuje

- a) da zast. Viduch molli osam dnevnih dopust;
- b) da su svoju odsutnost izpričali zastupnici Bartoli i Bunnali;
- c) da su zastupnici Bunnali i Spincić položili čast obdornika za izboru reformuti, te da će se taj odbor kasnije putem prošnoga predloga popuniti;
- d) prijavlju razne podneske, molbe i t. d.;
- e) medju pristupnike podijeljena su zakonske osnove za promjenu izbornog reda u Puli i za podržavljenje redarstva u Puli, Vodnjanu i Valuh.

Izbor dvojice članova u odbor za izboru reformu.

Predsjednik predlaže i sabor prihvaća da se taj predmet proglašim prešnim. Kod izbora bijahu izabrani u taj odbor zastupnici Kozulić i Ventrella.

Izbor podravnatelja kreditnog zavoda u Poreču.

Posto se je dosndašnji podravnatelj toga zavoda g. Bačić zakvalio na toj časti, obavio se je novi izbor člana toga zavoda, koji je ujedno podravnatelj; većina izabra na to mjesto tajnika zemaljskog odbora Dra. Scampicchio.

Prvo čitanje zak. osnova.

Predsjednik predloži, a sabor prihvati da se odsustane od prvog čitanja:

- a) zakonske osnove o promjeni izbornog reda za grad i obćinu Pulu. Taj je predmet upućen posebnom odboru od 7 članova, koja sačinjavaju zastupnici: Belli, Benussi, Clova, Costantini, Franzin, Laginja i Stanger;
- b) zakonsku osnovu o podržavljenju redarstva za Pulu, Vodnjan i Vale. I ova se osnova upućuje istom odboru.

Tim je iscrpljen dnevni red, predsjednik zaključuje sjednicu i javlja, da će za buduće poslati zastupnikom pozivo na dom.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Zakonska osnovu za promjenu izbornog reda u obćini i gradu Puli. U sjednici od subote istarskog sabora podijeljena je medju zastupnike talijanski nastavljena vladina osnovu za promjenu postojećeg obćinskog reda u Puli. (Doznajemo, da će tu osnovu kano i onit o podržavljenju redarstva u Puli itd. vlada predložiti našim zastupnikom i u hrvatskom ili slovenskom

jeziku.) Po toj bi se osnovi občinsko zastupstvo Pule sastojalo od 36 članova, sa djelovanjem od 4 godine. Biralu bi ih 5 izbora tiela, od kojih bi I. II. III. i IV. tielo biralo po 8 a V. 4 predstavnika. Izbor u III. i V. tielu silovalo bi u 2 izborna kotara.

Prvom bi pripadale porezno obćine Fažana, Galežan, Pula i Sisan, drugom porezne obćine Altura, Kavran, Lohorika, Litžan, Medulin, Muntić, Peroj, Pomer, Premontura i Siljan. U prvom imenovanom izbornom kotaru trećeg tiela birala bi se 3 člana, a u drugom spomenutom 2 člana. U petom tielu svaki bi kotar birao po dva člana. Sastav prvih triju tiela sledio bi po odredbama izbornog občinskog pravilnika za Istru; u četvrtom tielu birali bi vojnički (mornarski) činovnici u službi, koji imaju državljanstvo te redovito stanuju u Puli te su ovdje pripadnici. Peto bi tielo sastavljala tako zvana peta (obća) kurija, sa izključenjem pluralnog glasa. Obćinsko bi se zastupstvo sastojalo od načelnika, podnačelnika, 4 občinska viećnika. Obćinski bi se viećnici iz prvih 4 izbora tiela zastupstva birali. Izbor načelnika i podnačelnika morao bi se podržeti previšnjom sankcijom.

Zakonska osnova za podržavljenje redarstva u Pulli itd. Među zemaljsko zastupnike na istarskom saboru razdijeljena bijaše u subotu zakonska osnova za podržavljenje mješanog redarstva u obćinama: Pula, Vodnjan i Valc. Tim redarstvom upravljati će jedan viši činovnik državnog redarstva. Troškovo za to redarstvo podnašala bi sama država. Osnova ta povjerenja je posebnom odboru, koji ju ima proučiti i o njoj saboru izvjestaj podnesti.

Lošinjski kotar.

Mali Lošinj:

Dne 1. t. m. obdržavala se je VI. redovita glavna godišnja skupština naše Podružnice.

Točno u 5 sati poslije podne otvara predsjednik, visokocijenjeni gosp. Šime Kv. Kozulić, u dubokom punoj dvorani društva „Zora“, skupštinu pozdravljajući članove i radujući se, što su se u tako lijepom broju odazvali pozivu odbora. Obrazlaže zatim lijepu narodnu poslovicu: „*Bez muke nema nauke*“; govori o teškom današnjem grijehu, gdje se u nekim mjestima naše tužne Istre pod pritiskom ljudske zlobe i samovolje, a da se tobož udovolji „duhu vremena“ i toli razvikanoj „kulturi“ savremene Evrope, jeste sveudilj govori tuđim jezikom, kojega se vrlo slabo razumije, a još slabije govori; raspreda opširnije o plemenitosti i uzvišenosti zadaci škole i „Družbe“ i obara se svom žestinom na tiranost vladajuće *camore*, koja nam narivava škole u tuđem, talijanskom jeziku. Na koncu svog lijepog govora spominje i pozivlje roditelje, da govore sa svojim djecom jezikom, kojim su im i oči i djedovi i pra-djedovi govorili, jezikom našim, hrvatskim, čime će olakšati znatno rad učiteljstva i pripomoći, kako ćemo u nedalekoj budućnosti gledati na ljepše i zdravo plodove preporodjenog Lošinja. — Govor g. predsjednika bio je pozdravljen od skupštinaru odobranjem i živio-klicima.

Preslo se zatim na izvješće tajnika i blagajnika.

Tajnik gosp. J. A. Kraljić izvješćuje opširnije o radu Podružnice tekom minulo upravne godine, čita imenik darovatelja, između kojih se kao prvi ističu braća Martinolić u Americi (živio-klici!) te članova, kojih je broj tekom godine tako porastao, da naša Podružnica danas broji 202 prava člana.

Iz izvješća blagajnika, gosp. Lovrića, razabire se, da je tekom god. utjerano: U ime članarino K 202-80; u ime darova K 816 40; unaraski kamati na uloške (do 31. XII. 1907.) K 60-26; ukupno 1128 K 96 fl. Troškovi (upravni, te K 460-86 za

„božićnicu“ altomanskoj dječici „Družbine“ škole i zabavišta) iznašali su K 471-41, tako da ostaje koncem god. čistoga u blagajni K 657-55. Podružnica utjerala je osim toga pod naslovom „Za gradnju Družbine škole“ K 1216-50 (od te svote podarile braća Martinolić K 855.— Da Bog pozivi takove rodoljube! — op. ur.) Pribrojiv ovu svotu gornjem čistom prihodu, proizlazi, da je Podružnica tekom god. utjerala lijepu svotu od K 1874-05, a nadoda li se još k tomu uložak od prošle god. u iznosu od 1011 K 15 fl., slijedi da današnja ukupnu imovinu Podružnice iznaša K 2885-20. — Izvješće blagajnika uzelo se do ugodnog završaja.

Prije nego li se prešlo na izbor novog odbora, uzima ponovno riječ gosp. predsjednik i zahvaljuje najtoplije onim neumornim gospodjicama, koje su čitavi jedan ljeđan prosjačile po Lošinju, sabirajući članarinu i darove za Podružnicu i večernju lutriju. — Skupština im u znak zahvale viće trokratni: Živite! — Te gospodjice vrlo su naše domoljupkinje: Katica Vuković, učiteljica „Družbine“ škole, koja je odgodila svoje nakanjeno putovanje, samo da ne bude Družbi na ustrb, te g. djica Marija Rade, nećakinja naše rodoljubne braće Martinolića.

Iza toga prešlo se na izbor novog odbora, to bijahu jednoglasno izabrana slijedeća gospoda:

Predsjednik: Šimo Kv. Kozulić, tajnik: Josip A. Kraljić, blagajnik: Ivan Lovrić; zamjenici: Josip Nikolić Morić, Antun Lovreković i Josip Vipulčić „Zagajnac“; odbornici: Dr. Kv. Kl. Bonetić, profesor Ambrož vitez Haradić i Antun Zorović.

Odaslanicima na glavnu godišnju skupštinu „Družbe“ bijahu izabrani: Šime Kv. Kozulić, Ambrož vitez Haradić, Ivan Lovrić i Josip A. Kraljić.

Gospodin predsjednik zahvaljuje u ime cijelog odbora na povjerenju im čast te prelazi na zadnju točku dnevnoga reda: Eventualija.

Prijavlja se za riječ gosp. Ivan Lovrić, to obrazlaže, kako se nije moglo ove godine kod dijejenja boćićnih darova dječici zabavišta i pučke škole svima udovoljiti, nu odbor će unaprijed živo nastojati ako toga, da točno prouči potrebe, pa se nada, da će u buduće svi zadovoljni biti.

Pošto se nitko više ne prijavlja za riječ, gosp. predsjednik zahvaljuje ponovno na lijepom odazivu i zanimanju skupštinaru za našu velezasluznu „Družbu“ i zatvara sjednicu.

Istoga dana u 8 sati na večer igrala se u prostorijama „Zora“ i „Čitaonica“ velika lutrija u korist Podružnice. Darova bilo je oko 120, a srećaka raspredalo se oko 700.

Čisti prihod iznašao je K 185-81. Iza toga slijedio je u obim prostorijama veseli i trijezni familjarni ples.

Krčki kotar:

Omišalj, 15. ožujka 1908.

Ovomjesta podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, obdržavati će dne 25. t. m. poslije podne u prostorijama pučke škole glavnu skupštinu.

Premda je u letoj ljepl broj upisanih članova, poželjno je, da ih se do tamo još više upisati i rećenoj skupštini prisustvovati blagolizvoli.

Voloski kotar:

Iz Opaljke pišu nam: Amo dolazi danomice sve to više gostova te su već iznajmljena sve veće prostorije koliko ovdje, toliko u susjednim mjestima t. j.: u Voloskom, Iki, Lovranu i t. d. Među gostovi nalazi se i dosta odličnih stranaca. Amo je stigao knez Windischgrätz sa suprugom, bivšom nadvojvodkinjom Jellensvom, kćerkom pokojnoga kraljevića Radolfa. Naravno se sa pratinjom u dvorcu Ireno. Ovdje boravi i bivši hrvatski ban Pejačević a u Lovranu bečki načelnik Dr. Lueger, kojemu

kreće hostet danomice na bolje i koji treba još mnogo mira i poćinka. Njemu se vrlo sviđa naša krasna Riviera. U Lovranu posjetio ga i predsjednik čećevinskog vieća Dr. Welekirchner.

Iz Kastva nam pišu dne 6. o. m. j.: U nedjelju, dne 1. o. m. j. obdržavala se, u dvorani „Kaća“ zabava u korist istarske družbe. Zabavu su priredili zajednički „Hrvatska Čitaonica“ i pjev. i tanih društvo „Istarska Vila“. Premda nije bilo vrijeme najkrasnije, napunila se već u 8 sati na večer dvorana tako, da nije bilo već ni jednog slobodnog mjesta. Mjestoviti zbor „Istarske Vile“ izveo je upravo krasno Sattnerovu pjesmu: „Po zini iz šolo“, dok je kompoziciju Stjepana Mokranjca: „Srbsko narodno pjesme iz Ohrida“, osmi rukoviet, izpjevali isti zbor tako skladno i liepo, da je morao istu kompoziciju na obći zah tjev ponoviti. Tamburaški zbor odigrao je izvrsno Jurkinu skladbu: „Opet u domovinu“ a iza toga sledila je ljubka i nježna Schubertova Serenada, koja se svim prisutnima izvanredno sviđela. Na to je nastao antinirani ples, koji je potrajao do u jutro.

Za vrijeme odmora ostavi predsjednik „Istarske Vile“ gosp. Dr. Kajetan Dabović prisutno obćinstvo, kojemu proćel živim riećima važnost netom objavljenih izbora u Hrvatskoj, to se jednoglasno odlučilo pozdraviti pobjedonosnu koaliciju, te odpraviti na Dra. Medakoviću u Zagreb slijedeći brzojav:

„Hrvatska Čitaonica“ i „Istarska Vila“ u Kastvu prigodom skupne zabave ejećajući se s ponosom pobjede zdrave narodne misli, čestitaju dionim borcima kličući: Samo napried! Kazimir Jelusić, Dr. Kajetan Dabović, predsjednici.“

Iza proćitanog brzojave klicalo se burno koalicij, te susjednim primorskim zastupcima Barčiću i Supilu.

Ova je zabava u svakom pogledu divno izpala, a što je glavno donesla je liepi dar Družbi, budući je bilo prihoda 450 kruna, od kojih se (odbišli 145 kruna troškova) odposlato jurve 304 kruna kao čisti dobitak Družbinom ravnateljstvu u Voloskom.

Združeni zabavni odbori smatraju svojom dužnošću, da u ime Družbe zahvalo sojima onima, koji su budi čime pridoneli, da ova zabava ovako krasno izpadne, a naroćito se zahvaljuje slijedećoj gospodi, koja su bilo poštom poslala odnose svote, bilo preko ulaznine platila slijedeće iznose:

Prof. Fran Franković 11 kruna, Družtvo „Narodnjak“ u Jušićih 10 kruna, Dr. Dabović Kajetan, prof. Vjek. Spinčić po 8 kruna; Delenardo Josip iz Jušići, Fran Frane Garić, prof. Jakac Jakov, Kazimir, Jelusić, „Udruga sv. Mihovila“ u Rubesih po 5 kruna; Članovi konsumnog magazina u Blazićih, Soldat Ivan po 4 kruna; Franković Roman, Juretić Petar po 3 kruna; F. Benigar iz sv. Mateja, Karlavaris Franjo, Lučić Aleksije, Mavar Mate iz Jurčići kb. 8 kruna; Andrija Paškan iz Preluke, Rubesha Andre Sućev, Rubesha Ivan Božina iz Rubesih, prof. Sprachmann Ivan, Vlah Ernesto iz Brnčići, Vlah-Vičić iz Jušići, Zuhija Savka po 2 kruna; Črnjar L., Dukić Frane, Grbac Anton iz Srdoci, Grošman Miloslav, Jelusić Ljudevit, Jelusić Rudolf, Jurdana Vićencza, Jurinac Rudolf, Ryslavj Fran, Seven Fran Josip, Sirola Santo, Tibljša Marinčić iz Blazići po 1 krunu. Osim toga se odbor zahvaljuje gosp. Franu Rubesih-Božini za darovanu baćvicu pivo glazbarima, kao i onim mnogima, koji su dragovoljno poklonili darova, da se razpćaju u korist naše Družbe. Svima hvala i od Boga plata!

Pazinški kotar:

Pazin, 17. III. 1908. „Glavna redovita skupština Hrvatske Čitaone u Pazinu“ obdržavati će se dne 29. ožujka t. g. u 11 sati prije podne u prostorijama Hrvatske Čitaone u Pazinu, te so na istu pozivlju članovi.

Dnovni red je slijedeći: 1. Izvješće odbora; 2. Izbor novog odbora; 3. Even-

tusla. — Ako se u gori odredjeni sat ne skupi potrebiti broj članova, onda će se skupština obdržavati istoga dana u 2 sata po podne uz koji mu drago broj članova.

Djačko pripomoćno društvo u Pazinu. U izvjestaju prinosa za Djačko pripomoćno društvo u Pazinu“ za mjesec voljača nastale su pomutnjom dvije pogriješke, koje nek izvoli čitatelj ispraviti kako slijedi:

1. Ambrož vitez Haradić, Mali Lošinj K 20; 2. Julija Flamin, sestra Ivana Flamin mjesto vienca na odar pok. kapetana Ivana Tomasića K 40,

Fr. Ču se to čuje v Crose, tamo policija ubija našli, kako pred 12 godišće u Lošinju.

Jur. V Creau ti je tako, poperdili vido, da im je još malo njihovog gospodarstva, pak za to zelo, da puslo kakovu uspomenu njihove oblasti, i da se uticu svakoj opacini, samo da produjlo svoj grlići život.

Fr. Neka se cuvaju samo, jer ako ih veće oblasti, sud i kapetanat u radu ne silnu, znat će nas puk učinit sam pravicu.

Jur. I pravo će biti, jer nam je toga već dosta.

Razne viesti.

Buduća sjednica istarskoga sabora biti će sutra u petak. Na dnevi red ima doć razprava o izbornoj reformi za istarski sabor.

Istarski sabor imao bi ovaj put i to posljednji put sa ovim zastupstvom — zasjedati kakovih osam dana.

Izborna reforma za tršćanski sabor. U ponedjeljak sastao se tršćanski sabor, komu je predložena zakonska osnova za promjenu izbornog reda za gradsko i zemaljsko zastupstvo.

Po novoj osnovi poskoćio bi broj zastupnika od 54 na 89, od kojih bi odpalo na dva izborna kotara tršćanske okolice 16 zastupnika. Talijansko-liberalna ili zidovska stranka izjavila se u svojih listovih protivna osnovi, te će ju po svoj prilici zabaciti ili tako preustrojiti, da ju ne bude mogla vlada na previšnjju potvrdu predložiti.

Osnova o izbornoj reformi za istarski sabor. Među članove istarskoga sabora razdijeljena je zakonska osnova o izbornoj reformi za sabor, kako su ju u Beću odaslanici saborske viećnice i manjina uz vladino sudjelovanje utančili. Nekoji talijanski i slovenski listovi pribićili su pojedine izvadke iz te osnove i razatobu izbornih kotara. Ti izvadci i te razdlobe nisu — kako nam se sa kompotentno strane javlja — posve točni i radi toga pribićiti ćemo mi tu osnovu u celosti, čim bude od strane odnosnog odbora izpravljena i prilvaćena. Medjutim molimo naše čitatelje, da se ustrope, jer bi se netoćnim pribićenjem osnovu moglo zavesti obćinstvo.

Dioćevansko viesti. U tršćansko-koparskoj biskupiji nastalo su slijedeće promjene: Veleć g. Ladislav Havel ustolićen je za župnika u Dolnojovjasi; velećanski g. Karlo Lampert duh. pomoćnik u Dolini imenovan je kapetanom na Staradi.

Postanienom tršćansko-koparskog biskupa stanovnikom Rencunja i Loga.

Povodom odluke sv. Stolice na molbu i želje stanovnika Riemanja i Loga podnežene istoj u posebnoj spomenici, upravio je trčansko-koparski biskup prokur. gozp. Dr. F. Nagl posebno pismo rečenom stanovništvu, u kojem kaže u glavnem:

Pošto je sv. Otac Papa, na koga su se oni pravom obratili, sada odgovorio na njihovu pritužbu i to preko njihovoga zastupstva u Ljubljani, to je sada njihova dužnost, da se odluci vrhovnoga sudca i pokore. I kao što bi na svoju vječnu štetu, a svojim dušmanom na veselje uradili bili, da su poslušali zavodljive pozive na razkol i odmetnuće od sv. Stolice, tako će ih na vieke blagoslivljati njihovo potomstvo, ako sada, kad čuše glas našega svega pastira sv. Crkve, ne zatvore srca svoja, već se pokore i poslušaju. A taj najviši pastir je sada s veseljem potvrdio što je od Riemanja i Loga ustanovljena samostalna župa; određuje pak, da ta nova župa ostane u dosadašnjoj tiesnoj svezi s apostolskom stolicom i neka se ništa ne mijenja u dogoslužnom jeziku i neka župa pripada i u buduće trčansko-koparskoj biskupiji. Tu je odredbu izdao sv. Otac, pošto je potanko i zrelu u Gospodinu celu stvar promislilo i upoznao, da je na korist cjelokupne katoličke crkve i pojedinih vjernika, koja korist no smije biti podržana političkim strankama i osobnom častoljublju pojedinaca; izdao je najviši pastir sv. Crkve, kojemu se mora pokoriti svaki katolik, bio on biskup ili svećenik ili obični vjernik. Poziva ih na koncu, neka poštuju trojicu izmedju sebe i neka dodju u biskupsku rezidenciju, da se zajedno dogovore o obnovljenju bogoslužja ili ako mu poruče, biskup će svoga zastupnika k njima poslati. Neka odlučno od sebe odbije svaki nagovor na neposluš već neka porade, daoptek k njihovoj crkvi sv. Josipa počnu dolaziti mnogobrojni hodočasnici. Taj posluš biti će ujedno krasan dar sv. Ocu Papi prigodom njegove zlatne mise.

Narodni darovi.

Gđ.-a Katarina Žiža u Fabcima poslala nam je K. 5872 sakupljenih za „Družbu sv. Ćirila i Metoda“, a podurila sljedeći:

Stifanić Stipe pok. Šime K 1. — Ljubimir Žiža K 1. — Ojžeh Fabac od Anđela K —20. Zivko Stifanić K —50. Ivana Stifanić K —20. Ivan Stifanić K —40. Marina Stifanić K —20. Martin Fabac K —20. Ivana Fabac K —20. Eugen Fabac K —20. Jelisava Fabac K —20. Stipe Fabac Kaligarić K —40. Martin Radan K —16. Šime Stifanić od Stipe K —20. Stipe Stifanić od Stipe K 1. — Anton Sestan K 1. — Martin Fabac Matelić K —40. Ivan Fabac, dečko K —04. Ivan Siročić K 1-20. Ivan Žiković pok. Napoleona K 1. — Katarina Žiković od Ivana K —20. Blaž Žiković K —20. Mate Žiković K —40. Šime Žiković od Šime K —40. Anton Legović od Šime K 1. — Petar Tripar K —40. Josip Žiković od Josipa K —20. Anton Žiković K —40. Ivan Žiković Kepović K —40. Blaž Žiković Vandančić pok. Ante K 1. — Angjele Žiković Vandančić K —20. Ana Žiković žena Blaža K —20. Marko Žiković Vandančić K —20. Ana Žiković Vandančić od Marka K —10. Anton Smollica K 1. — Martin Smollica K —12. Brčić Petar pok. Mate Židar K 1. — Brčić Ivan pok. Marka K 1. — Stipe Damijan Montrič K —40. Šime Brčić pok. Šime K —40. Mate Brčić od Šime —10. Katarina Brčić žena od Mate K —10. Marko Korlević od Jure K 1. — Šime Korlević od Šime K 1. — Katarina udovica Paropat K 1. — Stipe Legović pok. Stipo K 1. — Metod Legović od Stipo K 1. — David Legović od Stipo K 1. — Marija Legović K 1. — Stipe Žiža K 2. — Katarina Žiža K 1. — Don. Josip Baštinjak, župnik K 4. — Martin Stavić Kamuraro K 2. — Tone Brčić pok. Mate K —20. Marina Brčić od Marka K —10. Marija

Brčić K —10. Anton Žužić Rola K —40. Marina Žužić Rola K —10. Dragica Žužić Rola —10. Milica Žužić Rola K —10. Pavao Žužić Rola K —20. Ivan Žužić Rola —20. Martin Žužić Rola K —10. Ivan Velenić od Mate K —40. Mate Velenić od Ivana K —20. Štipe Korlević pok. Marka K 2. — Jure Korlević pok. Marka K 1. — Mate Fabac K —20. Josip Fabac K —20. Milica Fabac K —20. Rola Fabac K —20. Angjele Fabac K 1. — Mate Stifanić pok. Petra K 1. — Anton Fabac pok. Ivana K —20. Petar Orlić K —20. Ivana Orlić K —20. Stipe Orlić K —10. Mate Bratović K —40. Grgo Bratović pok. Marka K 1. — Stipe Sinočić pok. Šime Jurasčić K 1. — Ive Sinočić pok. Mate Jurasčić K 1. — Anton Sinočić pok. Tome Jurasčić K 1. — Murko Sinočić pok. Marka K —20. Anton Sinočić pok. Ivana Jurasčić K —20. Anton Sinočić od Ivana Rudina K 1. — Marina Sinočić, žena Antuna K —10. Ivan Legović Požar K —20. Ivan Legović, sin K —20. Milka Legović, kći K —20. Josipa Korlević od Antuna, učenica K —20. Ivan Bubičić pok. Ive iz Montriča K —40. Ivan Bursić iz Montriča K —40. Ive Majkus K 1. — Tono Stifanić K —40.

Postaja Podgorja na pruzi Herpolj Pula. Do god. 1907. zaustavljali su se brovalci broj 101 i 802 na postaji u Podgorju što bijaše od velike važnosti za tamno pučanstvo. Rečeno godine ukinuto je to zaustavljanje zbog službenih razloga: nu od 1. maja o. g. zavesti će se ponovno to zaustavljanje, pošto polazi puljski vlak br. 801 kasnije, to se križa sa brovalkom br. 802 na postaji u Podgorju. To zaustavljanje, za koje se je zauzeo u Beču i u Trstu jedan od naših državnih zastupnika, biti će ubilježeno u putnom redu.

Mjesta u pomorskoj akademiji u Rieci.

Početakom buduće školske godine (počam na 16. septembra 1908.) biti će na c. k. pomorskoj akademiji na Rieci izpražnjeno 85 mjesta za pitonce. Od tih mjesta imade ih bezplatnih, sa pol plaće i čitavom plaćom za stan i obskrbu. Molbe za ta mjesta valja odposlati ministarstvu rata (odlo ratne 'mornarice) u Beču, do 31. julija 1908.

Italija se pripravlja za odmazdu na mora.

Ministar mornarice Mirabello kani predložiti komori zakonski predlog, kojim će mu biti omogućeno, da sagradi četiri ratne ladje od 20.000 tona, četiri brze krstarice od 4000 tona i deset torpiljarka od 3000 tona. Ukupni trošak gradnje stajat će 265 milijuna lira, od koje će se svote za buduće god. 1908.-9. odrediti kao prvi obrok 14 milijuna lira. Trošak za gradnju jednog ratnog broda je određjen 50 milijuna lira. Gradnja sviju brodova ima biti do konca 1912. god. dovršena. Dole će se Italija domaći ratne mornarice, koja će se sastojati od 10 modernih ladja između 12—20.000 tona od 2 nešto starije ladje oko 9800 tona, od 3 dobro oružana, ali stara ratna broda od 10.800 tona, od 10 jakih oklopnjača od 7500 do 14.800 tona i od 4 brze krstarice. Torpiljarka svih skupa imat će 147, a od ovih imat će 11 podvodnih. Bojna snaga Austro-Ugarske doseći će broj u isto vrijeme od 12 ratnih ladja, 3 oklopnjače, 1 brze krstarice i 92 torpiljake, od kojih će biti 6 podvodnih.

Poziv prijateljima pučko prosvjetel
Posno je oko suzbijanja analfabetizma velik s obzirom na goleni postotak analfabeta u Hrvatskoj. I na će se još dugo opažati veći rezultati „družtva hrv. sveuč. građana za pouku analfabeta“, ako nas ne bude i šira javnost u našem radu poduprieti hiljela. Družtvo je kroz tri godišna sistematski svoje djelovanje poduzelo tek u glavnom gradu i u njegovoj okolici. A u provinciji je radio tu i tamo tek po koji član našeg družtva. To je bilo samo onda, ako su prilike bile vrlo povoljne.

Zajednički s nama radilo je u provinciji i pučko učiteljstvo i to ponajviše ono iz županije zagrebačke.

Misao je našega družtva, da se živalna akcija oko suzbijanja analfabetizma protagna po čitavoj našoj domovini. Stoga se ovim putem obraćamo u prvom redu na naše djačtvo, u koliko boravi u provinciji, napose na pučko učiteljstvo kao i na svu intelligeniju, da svi zajedničkim silama porado oko prosvjete svoga naroda. Svako, tko hoće, da u tom smislu što učinil bilo da sam drži tečaj, bilo da u svom mjestu potakne i pokrene to pitanje, neka se obrati na naše družtvo, koje će mu poslati sve potrebne upute i sav materijal (knjige, teke, olovke, zgodne knjizice itd.) prema potrebi i bezplatno. Družtvo hrv. sveuč. građana za pouku analfabeta, Zagreb, sveučilište.

Novo ratno strašilo.

Iz Washingtona javljaju, da je sin Percy Maxima, izumitelj pušane makine, izumio novu vrst puške, koja puca skoro bez ikakvog praska. On je taj izum već dao patentovati. Kad on svoju pušku opali, čuje se samo mali psik. Vojnički stručnjaci tvrde, da će ovo novo oruđe uroditi posvemašnjom preobratom u oružanju vojski i u obće čitave ratne tehnike. Maxim je već jednu tvornicu preudealo za gradnju tih novih pušaka i sličnih topova, to će dostokora ponuditi vladi Sjedinjenih država svoj novi izum na prodaju.

Govorite njemački, jer Vas razumijem!

Prijatelj našega lista piše nam: Prošloga čedna: stupio sam sa vlakom na željezničkoj postaji Matulje-Opatija. Na vratima upitah nešto tamo stojećeg vratara, koji je pohitao raznu kartu — dakako hrvatski. Mjesto odgovora otrese oštro vratar: *Verstehe nicht, sprechun sie deutsch!* Taj me odgovor tako osuptiono i razsrdilo, da bi se bilo skoro zaboravio i činom mu odgovorio — po hrvatsku.

U ostalom mi njega ne krivimo, već one, koji ga namjestio na postaju, gdje se ukrea i izkrea bar 30 po stv Hrvata i drugih Slavena. Hoće se samo njemačke bezobzirnosti i nadutosti, a naše golubinje čudi, da sta takva tepino.

Mi zaljubljavamo odlučno od uprave južne željeznice, da tamo namjesti čovjeka sposobna za onu službu i ne dopodi li se to čim prije, govorit ćemo inače.

Najljepši dar za hrvatsku mladež.

Upravo je izišla prekrasna knjiga poznate i najbolje hrvatske spisateljice Jelice Belović-Bernardzikowske: „Hrvatske jelice“, narodne priče, uredio Josip A. Kraljić, nadučitelj. Naklada „Mladog Istrana“ sa 30 velikih i prekrasnih slika. Ciena je broširanog 1-60 K, uvezanog 2 K, sjajno uvezanog sa zlatorezom 3 K. Čist prihod ide u korist „Mladog Istrana“. Tko hoće da svoju djecu iznenadi i najljepšim darom obdari, neka naručiti ovu knjigu! Bez nje nebi zamjela biti niti jedna hrv. kuća, a da ne govorimo o školakim i učiteljskim knjižnicama. Požurite se dok je vrijeme! Na svakih 10 istisaka dajemo jedan sjajno uvezani primjerak badava. Razašilje se samo pouzecom, ili ako se novac unapred dostavi na naslov: Josip A. Kraljić, naduč. M. Lošinj (Istra).

Pomilovanje povodom carskog jubileja.

Gleda svih onih pripadnika Austrije, Ugarske i Hrvatske, Bosne i Hercegovine, bez razlike narodnosti i vjeroispovijesti, koji žive u inozemstvu i imadu neprilika a vojnom dužnosti u svojoj domovini, duja se bezplatno obavicati o amnestiji, što ja je podioblo Njegovog cesarsko i kraljevske apost. Veličanstvo, a duja se također obavicati u svim stvarima, koje se tiču izajljanja i povratka u domovinu. Plama mogu se slati u svim jezicima, običajnim u našoj monarhiji, na adresu: „Oesterreichisch-ungarische Kolonialgesellschaft“ u Beču, VII., Mariahilferstrasse br. 48.

Premještenje.
Politički komesar Guido Pazzo dolazi iz Krka u Pulu a namjest. vjezbenik dr. I. vitez Franzoni ide iz Trsta u Mall Lošinj.

Rimsko-slovenski Vesperal dobiva uvezan onaj, koji pošalje Staroslovenskoj Akademiji u Krku K 3-10; sjajno izdanje K 10 to Knjiga sadržaje priredjene latinicom za puk glagolske večernje kroz svu godinu, cilu službu Božićnu, velikog tjedna i mrtvačku. Čas svećenstvo neka širi ovu krasnu knjigu medju vjernicima, osobito sad, gdje se približava veliki tjedan! Koji smaže pet kruna godišnjih neku se učiani u spomenutu Akademiju!

Biskupi u Istarskom saboru. Kako je poznato imade istarski sabor 80 biranih zastupnika ili članova i 3 nebirana t. j. 3 biskupa, koji imadu po svojem položaju sva prava zastupnika u saboru. Ti su biskupi: trčansko-koparski, porečko-puljski i krčki. Posljednjih 18 godina bio je jedini porečko-puljski biskup prosv. g. Flapp na jednoj sjednici u saboru u Poreču (ako se nevara nra kod otvorenja sabora). Inače nije bio nikad ni on ni nijedan od njegovih drugova u svih tih 18 godina. Nj. biskupi izpričavali su se obično svojim poslovima — i nisu dolazili.

Sada — reć bi — da će u tom obziru učiniti iznimku. Kako čitamo u satorskom izvještaju o posljednjoj sjednici Istarskoga sabora bio je medju talijanskim zastupnicima i porečko-puljski biskup prosv. g. Flapp, a kako nam se iz Trsta javlja, bio je već u nedjelju tamo biskup krčki prosv. gozp. Muhnić, koji da će takodjer k sjednicam Istarskog sabora.

Medju zastupnici nakon prve sjednice da je kolata vjest, da će sva trojica biskupa ovaj put sudjelovati kod saborskih razprava ili bar istim prisustvovati. Gg. biskupi da će na sabor rudi izborna reforma, jer da ih je za to vlada t o p l o zamolila.

Ako je posljednja vjest istinita — o čemu nemamo razloga dvojiti — tada je to najbolji dokaz o tom, koliko je vladi stalo do toga, da bude predložena zakonska osnova o izbornoj reformi propisanom većinom prihvaćena. (Neće njoj falliti blagoslova. Op. slag.)

Hrvatsko prlpomodno družtvo u Beču sazivlje svoju redovitu glavnu skupstinu za dan 4. travnja 1908. u prostorijama „Zumalten Schotentor“, L. Mitzko, I. Schottengasse 7 u Beču sa ovim dnevnim redom: 1. Izvještaj tužnika o društvenom raču za poslovnu godinu 1907./8. 2. Izvještaj blagajnika o primiticima, izdatcima i stanju blagajne. 3. Izvještaj razvizers. 4. Izbor novoga odbora. 5. Eventualni predlozi odbora i članova.

Bennatti se žeco. prijatelj našega lista javlja nam iz Kopra, da se je u subotu poslaje podne za trajanja saborske sjednice prvak talijansko saborske vćine i predsjednik talijansko političkog družtva za Istru zastupnik i odvjetnik Dr. Bennatti po Kopru i izvan grada šetao. On je tim hotio bez dvojbe demonstirati proti svojim drugovima od vćine, koji se izjavise za izbornu reformu za istarski sabor — jer njoj je on — kako je poznato i najžešći protivnik.

Austriljski ministri u Trstu. Kako plan bečki listovi, kuno austriljski ministri t. j. ministar željeznica Dr. Derschatta i ministar trgovine Dr. Fiedler još tečajem ovoga čedna u Trst. Gg. ministre pratiti će predstojnici i izvjestitelji pojedinih odsjaka.

U Hrvatskoj.

Dne 14. t. mj. hrv. sabor je odgođen na neizvjestno vrijeme. Vlada valjdu misli u absolutizmu štogod postići, nu vrna se luto jer u današnja je vremena narod koji zapovjedn.

